

Tage Danielsson: Om sannolikhet

Talare

Tage Danielsson
Författare, komiker

Datum

17 oktober 1979

Plats

Stockholm

Omständigheter

Monolog av Tage Danielsson i lunchrevyn Under dubbelgöken. Det var Hans Alfredson och Tage Danielsson kortaste revy, som pågick en timme vid lunch på Berns 1979-80, och ska ses mot bakgrund av debatterna efter en allvarlig olycka i mars 1979 i kärnkraftsverket i Harrisburg i USA, och folkomröstningen om kärnkraft som som drevs igenom av Olof Palme och hölls i mars 1980. Revyn hade premiär den 17 oktober 1979.

Info: Folkomröstningen grupperade sig opinionen i tre läger. Vart och ett hade ett valspråk: "Energi för Sverige", sade förtrafarna för en mycket långsam avveckling i linje 1. "Avveckla kärnkraften, men med förnuft", sade de i huvudsak folktoppartistiska och socialdemokratiska anhängarna till linje 2. "Atomkraft – nej tack", var linje 3:s paroll. Linje 1 och 2 fick tillsammans 58 procent av rösterna; linje 3 fick 39 procent.

För linje 3 engagerade sig många kulturpersonligheter, bland dem inte minst Tage Danielsson. Hans monolog har sin udd riktad mot socialdemokraterna i linje 2, som mestadels benämns dom i början av texten. I senare hälften utvecklar dock Tage själv ett lätsat, ironiskt politikerperspektiv och betecknar gemene man med dom. Tekniken är annars att Tage Danielsson intar den naive sanningsavgärens attityd. Han var specialist på att betrakta dagsfrågorna ur ett samtidigt folkligt och intellektuellt perspektiv.

Sannolikt va, det betyder väl nåt som är likt sanning. Men riktigt lika sant som sanning är det inte om det är sannolikt.

Nu har vi tydligen inte råd med äkta sanningar längre, utan vi får nöja oss med sannolikhetskalkyler. Det är synd det, för dom håller lägre kvalitet än sanningar. Dom är inte lika pålitliga. Dom blir till exempel väldigt olika före och efter.

Jag menar före Harrisburg så var det ju ytterst osannolikt att det som hände i Harrisburg skulle hända, men så fort det hade hänt rakade ju sannolikheten upp till inte mindre än 100 procent så det var nästan sant att det hade hänt.

Men bara nästan sant. Det är det som är så konstigt. Det är som om man menar att det som hände i Harrisburg var så otroligt osannolikt så egentligen har det nog inte hänt.

I själva verket gick ju hela det socialdemokratiska partiet och väntade i över ett halvår på att få veta om det som hände i Harrisburg har hänt eller inte, innan de kunde bestämma sig för om dom ska tycka att kärnkraften är så farlig som den skulle vara om det som har hänt i Harrisburg hade hänt. Nu har dom bestämt

sig till sist, och tydligen kommit fram till att det som hände i Harrisburg inte har hänt, men att vi å andra sidan måste ha mycket bättre säkerhetsanordningar så det inte händer här också.

Och man förstår ju att dom har tvekat, för en sån olycka inträffar ju enligt alla sannolikhetsberäkningar bara en gång på flera tusen år, och då är det ju i varje fall inte troligt att den har hänt redan nu, utan det är väl i så fall mera sannolikt att den har inträffat längre fram. Och då kommer ju saken i ett annat läge. För det kan ju inte vi bedöma nu. Då. Eller...

Sen är det också det att om det som hände i Harrisburg verkligen hände, mot förmodan, så är ju sannolikheten för att det ska hända en gång till, den är ju så oerhört löjligt jätteliten så att på sätt och vis kan man säga att det var nästan bra att det som hände i Harrisburg hände, om det nu gjorde det. För jag menar då kan man ju nästan säkert säga att det inte kommer hända igen.

I varje fall inte i Harrisburg. Och säkert inte samtidigt som förra gången.

Risken för en upprepning är så liten att den är försumbar. Med det manas att den finns inte, fast bara lite.

Nu är ju det här rätt krångligt för gemene man, så egentligen är det väl ingen idé att ha folkomröstning om sånt här. Folk i allmänhet dom tänker förstås på sitt grovhuggna vis att det som hände i Harrisburg verkligen har hänt. Dom tar det som en sanning. Tala alltid sanning, barn, sa våra föräldrar till oss. Det får vi inte säga till våra barn utan vi måste lära dom att alltid tala sannolikt. Att säga sannolikheten, hela sannolikheten och ingenting annat än sannolikheten.

Så att dom inser att det som hände i Harrisburg inte kan hända här, eftersom det inte ens hände där, vilket hade varit mycket mer sannolikt, med tanke på att det var där det hände.

Taggar

1970-tal, 1979, Författare, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/tage-danielsson-om-sannolikhet>